

Innst. 145 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:55 S (2013–2014)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Eva Kristin Hansen, Trond Giske og Dag Terje Andersen om å tillate bruk av blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebaner

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å tillate bruk av blyhagl til jakt utenfor våtmarksområder og skytebaner.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Audun Otterstad, Tone-Helen Toften og Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Tina Bru, Odd Henriksen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Oskar J. Grimstad, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingunn Gjerstad, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til at Norge har hatt et totalforbud mot blyhagl siden 2005. Blyforbudet framgår av Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften). I forskriften § 2–5 Bly og blyforbindelser heter det:

«Det er forbudt å bruke blyhagl på skytebaner. Fra 1. januar 2005 er det forbudt å produsere, importere, eksportere, omsette og bruke blyhagl.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at det over tid har vært en stor debatt i offentligheten om helseeffektene ved bruk av blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebaner. Blant annet henviser ulike aktører til erfaringene fra Sverige som i utgangspunktet hadde et forbud av samme type som Norge, hvor en valgte å åpne for mer bruk av blyhagl.

Flertallet viser til Representantforslag 55 S (2013–2014), hvor regjeringen bes om å innhente ny kunnskap og på dette grunnlaget åpne for bruk av blyhagl til jakt utenfor våtmarksområder og skytebaner.

Flertallet viser til at det den 22. oktober 2014 ble avholdt høring med relevante aktører i sakens anledning. Flertallet har merket seg at forbudet har vært omdiskutert. Jeger- og fiskeorganisasjonene har ønsket å myke opp forbudet ved jakt utenfor våtmarksområder og skytebaner. Flertallet er kjent med at det i det offentlige ordskiftet om forbudet har vært skapt betydelig usikkerhet rundt skadeeffektene ved bruk av blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebaner, og at det var denne usikkerheten som var foranledningen til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det i bakgrunnen for representantforslaget sies at ny kunnskap om virkninger av en slik opphevelse av deler av dagens forbud bør innhentes i forbindelse med oppfølging av forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ber regjeringen følge dette videre opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, har merket seg at Miljødirektoratet etter at representantforslaget ble lagt fram, i juni 2014, foretok en ny vurdering av forbudet mot bruk av blyhagl. Miljødirektoratet viser i sin rapport til at ny forskning på skadeeffekter av bly bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser. Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) finnes det ingen trygg nedre grense der en kan si at bly i blodet ikke er skadelig. Blyforurensning kan medføre høyt blodtrykk, konsentrasjonsvansker og hukommelsestap, psykiske lidelser og kreft.

Flertallet merker seg at barn, gravide og kvinner i fruktbar alder utgjør en særlig utsatt gruppe ved blyeksponering, og at selv lave eksponeringer kan gi effekter.

Flertallet viser til at faginstansene som uttalte seg i høringen 22. oktober 2014, og som har kommunisert med flertallet i brevform, antyder at usikkerheten i helseeffektene i større grad dreier seg om økt fare, og ikke mindre slik inntrykket ble skapt i det offentlige ordskiftet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener det er uheldig at det har oppstått usikkerhet rundt begrunnelsen for forbudet, og mener det er viktig å sikre høy tillitt til reguleringer begrunnet ut fra helse og miljø.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er av den oppfatning at varsler om helse- og miljøfare må tas på det største alvor, og at usikkerheter rundt bruk av blyammunisjon må avklares på en grundig måte. På grunnlag av en slik avklaring kan Stortinget først ta stilling til eventuelle endringer i regelverket for bruk av slik ammunisjon.

Dette medlem mener med bakgrunn i de faglige rådene som har fremkommet gjennom høring og brev, at det på nåværende tidspunkt ikke er aktuelt å åpne for bruk av blyhagl i norsk natur.

Dette medlem mener det er avgjørende – før en eventuelt gjør endringer – å få avklart på en betryggende måte om en oppmyking medfører at mer bly kommer inn i næringskjeden, og dermed potensielt øker faren for negativ helseeffekt for dyr og mennesker.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå oppdatert og forskningsbasert kunnskap om helse- og miljøef-

fektene ved bruk av blyammunisjon til jakt, og på det grunnlaget legge frem for Stortinget en sak om rammer og reguleringer for bruk.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er opptatt av ivaretagelsen av dyrevelferd også for vilt, og ønsker å legge opp til en human jaktutøvelse og en mest mulig effektiv avliving av viltet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, erkjenner at jakt med blyhagl medfører miljøutfordringer og kan medføre helseskader. Bly er et tungmetall som ikke brytes ned i naturen og som hoper seg opp i næringskjedene. På grunn av de negative effektene til bly utgjør blyhagl en fare for dyr og fugler som får det i seg. Fugler kan få i seg blyhagl ved at de inntar blyhagl istedenfor småstein til kråsen. Dette flertallet viser til at på denne bakgrunn ble det innført totalforbud mot blyhagl fra 2005.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til oppdragsbrev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråden til Miljødirektoratet, datert 11. desember 2014, hvor statsråden ber Miljødirektoratet vurdere en fornuftig differensiering av blyhaglforbudet, som ivaretar både nødvendige miljøhensyn og gir mulighet for et rimelig og godt haglmateriale til bruk i skogen og på fjellet. Dette flertallet viser til at det over tid har vært et ønske om en differensiering av blyhaglforbudet og imøteser Miljødirektoratets rapport.

Dette flertallet tar opp forslaget fremsatt i Dokument 8:55 S (2013–2014).

Dette flertallet foreslår videre:

«Stortinget ber regjeringen følge utviklingen i bruk av blyhagl, og innhente mer kunnskap om de helsemessige konsekvenser ved bruk av blyhagl på jakt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet peker på at blyhagl er den mest effektive ammunisjonen som er tilgjengelig i dag når det gjelder å ta livet av byttedyrene raskt. Disse medlemmer peker på at stålammunisjon, som er det mest aktuelle alternativet til blyammunisjon, øker risikoen for skadeskyting, og dermed øker potensialet for lidelser hos byttedyrene betraktelig.

Disse medlemmer støtter Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) som mener at bruk av blyhagl

ved jakt på småvilt sikrer en mer dyreetisk jakt, og er sikrere for jegerne da det er større rikosjettfare ved bruk av ulike typer alternativ ammunisjon. Disse medlemmer støtter på denne bakgrunn en oppmykning av forbudet mot bruk av bly til jakt.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at blant annet Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) oppgir at de blyfrie alternativene er like gode eller bedre enn blyhagl, jf. brosjyren «Alternativ haglammunisjon», utgitt av NJFF i 2008, og basert bl.a. på deres eget testjegerprosjekt. NJFF skriver også i brosjyren «Nye haglpatroner – en veiledning» at det er avstanden til dyret, hastigheten og spredningen på haglsvermen som er viktigst for å unngå skadeskyting, uavhengig av hagltype. På energi- og miljøkomiteens høring om forslaget 22. oktober 2014 forfektet NJFF at alternative hagltyper ikke er dårligere enn bly innenfor anbefalt sikkert skuddhold.

Disse medlemmer viser videre til at Miljødirektoratets anbefaling om å ikke tillate blyhagl er i samsvar med anbefalingene fra enstemmige internasjonale forskningsmiljøer. I 2009 ble det i Storbritannia publisert en oppsummering av studier globalt om landfugler forgiftet av blyhagl og annen blyammunisjon. Denne konkluderte med at til tross for reguleringer på våtmarksområder, tilsa den samlede kunnskapen at det haster med å fase ut all bruk av blyholdig ammunisjon.

Disse medlemmer viser til at europeiske forskere med ekspertise på helseeffekter av bly i mennesker og naturmiljø har utarbeidet et konsensusdokument som ble publisert høsten 2014. I dokumentet anbefales det entydig at bruk av blyholdig ammunisjon fases ut for å beskytte helsen til mennesker og miljø. Undersøkelser fra flere europeiske land, inkludert Norge, har videre vist at nivået av bly i blodet øker hos mennesker som spiser mye viltkjøtt. Et tilsvarende dokument som det europeiske konsensusdokumentet, ble produsert i 2013 av amerikanske forskere med ekspertise på helserisiko. Både Folkehelseinstituttet og Veterinærinstituttet advarer mot å oppheve blyhaglforbudet.

Disse medlemmer peker på at ammunisjon gjenstår som den viktigste kilden til bly som bevisst blir spredt i Europas naturmiljø uten regulering fra myndighetene.

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser videre til at i forskeroppsett fra europeiske forskere fremheves det at tre land i Europa – Danmark, Nederland og Norge – er foregangsland som har innført totalforbud mot jakt med

blyhagl. Å oppheve forbudet i Norge vil sende svært uheldige signaler inn i den internasjonale debatten om bruk av blyammunisjon.

Disse medlemmer er derfor forbauset over at Arbeiderpartiet har lagt frem et representantforslag som vil øke utslippene av bly til norsk natur, og som kommer til behandling i energi- og miljøkomiteen omtrent samtidig som et annet representantforslag der Arbeiderpartiet har foreslått at det skal lages en «Handlingsplan for en giftfri hverdag».

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at forslagsstillerne fra Arbeiderpartiet hevder at bruk av blyhagl vil kunne bidra til en mer dyreetisk jakt og redusert rikosjettfare. Disse medlemmer mener forslagsstillerne tar beviselig feil, og mener en oppheving av forbudet mot bruk av blyhagl vil være en oppsiktsvekkende reversering for arbeidet med å redusere miljøgiftproblemene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at forslaget fra Arbeiderpartiet bør forkastes, og at Stortinget tvert om bør vurdere mulighetene for å utvide forbudet mot blyammunisjon.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at bly ikke er forbudt i andre typer jaktkuler, og at alle typer blyholdige jaktkuler avgir bly i dyret. Det er godt dokumentert at dagens bruk av blyammunisjon er problematisk. Til tross for at det ble innført forbud mot blyhagl i 2005 utgjorde blyholdig ammunisjon omkring 55 pst. av utslippene av bly i 2010, ifølge Miljødirektoratet. Det er gjort studier som indikerer at blyfrie kuler er like gode som blyholdige, og blyfrie jaktkuler er tilgjengelige i stort utvalg for flere kalibre.

Disse medlemmer viser til at det imidlertid også er flere utfordringer knyttet til en eventuell utvidelse av forbudet mot blyholdig ammunisjon. Det er derfor nødvendig med flere studier på blyfrie alternativer og hvilke konsekvenser et utvidet forbud vil få for norske jegere.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå oppdatert og forskningsbasert kunnskap om helse- og miljøeffektene ved bruk av blyammunisjon til jakt, og på det

grunnlaget legge frem for Stortinget en sak om rammer og reguleringer for bruk.

Komiteens tilråding

Tilrådingens romertall I og II fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen legge til rette for å tillate bruk av blyhagl til jakt utenfor våtmarksområder og skytebaner.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 29. januar 2015

Ola Elvestuen

leder

Rigmor Andersen Eide

ordfører

II

Stortinget ber regjeringen følge utviklingen i bruk av blyhagl, og innhente mer kunnskap om de helsemessige konsekvenser ved bruk av blyhagl på jakt.

III

Dokument 8:55 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Eva Kristin Hansen, Trond Giske og Dag Terje Andersen om å tillate bruk av blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebaner – vedlegges protokollen.

Vedlegg**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 13. mai 2014****Vedr. representantforslag 55 S (2013-2014) om å tillate blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebaner**

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen av 25. april 2014 der komiteen ber om Klima- og miljødepartementets vurdering i forbindelse med behandlingen av representantforslag 55 S (2013-2014) fra stortingsrepresentantene Eva Kristin Hansen, Trond Giske og Dag Terje Andersen om å tillate bruk av blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebaner.

Forslagsstillerne ber regjeringen legge til rette for å tillate bruk av blyhagl til jakt utenfor våtmarksområder og skytebaner. Samtidig viser de i bakgrunnen for forslaget til at ny kunnskap - om virkninger av en slik opphevelse av deler av dagens forbud - bør innhentes i forbindelse med dette forslaget.

Bly er en miljøgift som har mange alvorlige effekter for både mennesker og dyr som eksponeres. For dyr og planter kan bly være giftig selv i små mengder. Bly brytes ikke ned i naturen og hoper seg derfor opp oppover i næringskjedene. På grunn av de alvorlige helse- og miljøegenskapene til bly, er det fastsatt internasjonale reguleringer hvor Norge har forpliktet seg til å redusere utslippene, og bly er også omfattet av vårt eget nasjonale mål om å stanse bruk og utslipp av en liste prioriterte miljøgifter innen 2020.

Hensynet til human jaktutøvelse og mest mulig effektiv avlivning av viltet må imidlertid veies opp mot forurensningsfaren. Et alternativ kan derfor være

å beholde forbudet mot blyhagl i våtmarksområder, elver og innsjøer og på skytebaner, men oppheve det på fastmark og over åpen sjø inntil fullgode alternativer er på plass. Jeg er også kjent med at Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) ønsker å få gjeninnført blyammunisjon til bruk på flatmark og over åpent hav, og at de mener det er manglende faglig grunnlag for totalforbud mot bruk av blyhagl til jakt.

I forbindelse med behandling av et representantskapsforslag på Stortinget om samme tema våren 2013, ble det derfor lovet at det skulle innhentes supplerende kunnskap om effekter av forbudet utenfor våtmarksområder og skytebaner. Miljødirektoratet er blitt bedt om å innhente slik ytterligere kunnskap, og ha kontakt med Norges Jeger- og Fiskerforbund i dette arbeidet. Miljødirektoratets arbeid skal være avsluttet innen 1. juni 2014. Som jeg også har redegjort for tidligere i forbindelse med skriftlig spørsmål fra Stortinget om temaet, vil jeg avvente resultatene fra Miljødirektoratet og så ta en ny vurdering av det faglige grunnlaget i denne saken.

Det arbeidet som forslagsstillerne legger opp til om å skaffe til veie oppdatert kunnskap om virkninger utenfor våtmarksområder og skytebaner, er vi allerede i gang med. Jeg mener at det ikke vil være riktig å trekke noen konklusjoner i dette spørsmålet nå, før Miljødirektoratet har levert sin rapport og vi har foretatt en ny vurdering i saken. Når Miljødirektoratets rapport foreligger, vil jeg imidlertid ta stilling til om dagens forskrift bør endres.

